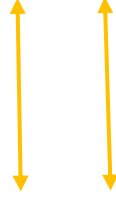

दोधारा चाँदनी नगरपालिकाद्वारा प्रकाशित

सुदूरपश्चिम प्रदेश, दोधारा चाँदनी कञ्चनपुर २०८०

दोधारा चाँदनी नगरपालिकाको बालकोष संचालन कार्यविधि २०७९

प्रस्तावना:

नेपालको संविधान, २०७२ को धारा ३९ को बालबालिका सम्बन्धि हकको कार्यान्वयन गर्न र नगरपालिका भित्रका विशेष संरक्षणको आवश्यकता भएका बालबालिकाहरुको तत्काल संरक्षण, उद्धार, राहत वितरण, स्वास्थ्य उपचार, पारिवारिक पुर्नमिलन तथा पुर्नस्थापना गर्न तथा बालबालिका सम्बन्धी ऐन २०७५ को दफा ६३ को उपदफा ४ को अधिनमा रहि, स्थानिय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा १०२(२) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी दोधारा चाँदनी नगरपालिकाले यो कार्यविधि तयार गरि लागु गरिएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :

क) यो कार्यविधिको नाम दोधारा चाँदनी नगरपालिकाको बालकोष संचालन कार्यविधि, २०७९ रहेको छ ।

ख) यो कार्यविधि तुरुन्त लागु हुनेछ ।

२. विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा:

क) “नगरपालिका” भन्नाले दोधारा चाँदनी नगरपालिका सम्झनु पर्दछ ।

ख) ऐन भन्नाले संघिय संसदले बनाएको बालबालिका सम्बन्धि ऐन, २०७५ सम्झनु पर्दछ ।

ग) “कोष” भन्नाले यस कार्यविधिको बुदा (४) बमोजिम स्थापना गरिएको बाल कोष सम्झनु पर्दछ ।

घ) “कोष संचालक समिति भन्नाले” यसै कार्यविधिको बुदा १० बमोजिम गठित बाल कोष संचालक समिति सम्झनु पर्दछ ।

ङ) “विशेष संरक्षणको आवश्यकता भएका बालबालिका” भन्नाले बुदा नं. (३) बमोजिमका बालबालिकालाई सम्झनु पर्दछ ।

च) “कार्यविधि” भन्नाले दोधारा चाँदनी नगरपालिकाको बालकोष (संचालन कार्यविधि) २०७९ भन्ने सम्झनु पर्दछ ।

छ) कार्यपालिका भन्नाले दोधारा चाँदनी नगरपालिकाको कार्यपालिकालाई सम्झनु पर्छ ।

ज) कार्यालय भन्नाले दोधारा चाँदनी नगरपालिकाको नगर कार्यपालिकाको कार्यालयलाई सम्झनु पर्छ ।

३. विशेष संरक्षणका आवश्यकता भएका बालबालिका अर्न्तगत देहायका बालबालिका पर्दछन् ।

- हराएको वा बेवारिसे अवस्थामा फेला परेका बालबालिका,
- जोखिमपूर्ण श्रममा संलग्न रहेका बालबालिका,
- ऋणको कारण बन्धकमा रहेका वा जबरजस्ती श्रममा लगाई पिडित भएका बालबालिका,
- शारीरिक वा मानसिक यातना वा भेदभाव जस्ता पिडित बालबालिका,
- दुर्घटनामा परेका वा प्राकृतिक वा दैवी प्रकोपमा परेका बालबालिका,
- बाबु वा आमा कारागार वा हिरासतमा रहेको वा कुनै कसुरसँग सम्बन्धित रहेको कारणले बेवारिसे भएका बालबालिका,
- यौनशोषण, यौन दुर्व्यवहार, बेचबिखन वा ओसारपसारमा परेका बालबालिका,
- हिंसाबाट प्रभावित एवं पिडित भएका बालबालिका,
- बाबुआमा वा आफन्तजनको संरक्षणबाट बञ्चित भएका बालबालिका,
- अपांगता भएका बालबालिका ,
- सुस्तमनस्थिति भएका बालबालिका,
- अपहरण वा बन्धकमा परेका बालबालिका ,
- सडक बालबालिका,
- एच.आइ. भी. एड्स संक्रमित भएका बालबालिका ,
- स्थानीय बाल अधिकार समितिले तोकेका अन्य बालबालिका

४. कोषको स्थापना :

१. नगर क्षेत्र भित्र रहेका विशेष संरक्षणको आवश्यकता भएका बालबालिकाहरुको तत्काल संरक्षण, उद्धार, राहत वितरण, स्वास्थ्य उपचार, पारीवारिक पुर्नमिलन तथा पुर्नस्थापना गर्न तथा बालबालिकाको हकहित संरक्षण र सम्बद्धन गर्ने काम समेतका लागि बाल कोषको स्थापना गरिएको हो ।

२. बाल कोषमा देहाय बमोजिम रकम जम्मा हुनेछ ।

क) संघिय, प्रदेश तथा स्थानीय सरकारबाट प्राप्त रकम,

ख) विभिन्न संघ संस्था वा व्यक्तिबाट सहयोग स्वरुप प्राप्त हुने रकम,

ग) अन्य कुनै स्रोतबाट प्राप्त रकम,

घ) बैंक खातामा रहेको मौज्दातबाट प्राप्त रकम ।

३. कोषले आफ्ना उद्देश्य सँग मेल खाने संघिय, प्रदेश र स्थानीय सरकारले सञ्चालन गर्ने बाल हेल्पलाइन जस्ता कार्यक्रमसँग समन्वय गरी क्रियाकलाप सञ्चालन गर्नेछ ।

४. कोषको रकम जम्मा गर्ने : विशेष संरक्षण आवश्यकता भएका बालबालिकाको तत्काल उद्धार गर्न राहत तथा पुःस्थापना गर्ने काम समेतका लागि दोधारा चाँदनी नगरपालिकाले प्रत्येक वार्षिक बजेटमा व्यवस्था गरी कोषमा रकम जम्मा गर्नु पर्नेछ ।

५. कोषको उपयोग : (१) कोषको रकम देहायको कामको लागि उपयोग गरिनेछ ।

क) विशेष संरक्षणको आवश्यकता भएका बालबालिकाको उद्धार गर्न,

ख) विशेष संरक्षणको आवश्यकता भएका बालबालिकाको संरक्षण गर्न,

ग) विशेष संरक्षणको आवश्यकता भएका बालबालिकाको पहिचान गर्न,

घ) विशेष संरक्षणको आवश्यकता भएका बालबालिकाका स्वास्थ्य उपचार तथा मनोसामाजिक सहयोग गर्न ।

ङ) परिवार खोजी गरी पुर्नमिलन तथा पुर्नस्थापना गर्न,

च) विशेष संरक्षणको आवश्यकता भएका बालबालिकाहरुलाई राहत प्रदान गर्न तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउन ।

६) बुदा ५ (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि संचालक समितिले उच्च जोखिममा रहेका तथा हिंसाबाट पिडित तथा प्रभावित भइ लागुपदार्थ दुर्व्यसनीमा फसेका वा सडक बालबालिकाहरुलाई प्रथामिकतामा दिई कोषको रकम खर्च गर्न सक्नेछ ।

७) कोषको रकम अन्य काममा उपयोग गर्न नपाइने : कोषको बुदा ५ र ६ बाहेकका अन्य कामका लागि उपयोग गर्न पाइने छैन ।

८) राहत तथा आर्थिक सहयोगको आधार र मापदण्ड :

१) दोधारा चाँदनी नगरपालिकाकाले कोष परिचालन समिति गठन गरी विशेष संरक्षणको आवश्यकता भएका बालबालिकाहरुलाई राहत तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउनु पर्दछ ।

२) कोष संचालक समितिले बुदा ८ (१) बमोजिम विशेष संरक्षण आवश्यकता भएका बालबालिकाहरुलाई रकम उपलब्ध गराउदा देहाय बमोजिमको आधार लिनु पर्दछ ।

क) विशेष संरक्षणको आवश्यकता भएका बालबालिकाहरुलाई कोष संचालक समितिले निर्णय गरी प्रति व्यक्ति रु १०,०००। (अक्षरेपी दश हजार रुपैयाँमात्र)सम्म ।

ख) विशेष संरक्षणको आवश्यकता भएका बालबालिकालाई कानुनी सहयता, मनोवैज्ञानिक उपचार वा मनोविर्मशका लागि ५०००। (अक्षरेपी पाँच हजार रुपैयाँमा मात्र) मा नबढ्ने गरी,

ग) कोष संचालक समितिले तोके बमोजिमको अन्य कामको प्रकृति, आवश्यकता र औचित्यताको आधारमा सहयोग गर्ने ।

९) निवेदन दिन सक्ने :

१) यस कार्यविधिको बुँदा न. ३ मा उल्लेख गरिएको बालबालिकाहरुको संरक्षण, उद्धार, राहत तथा आर्थिक सहयोग प्राप्त गर्न चाहनेको बालबालिका वा सरोकारवाला व्यक्तिले राहत तथा आर्थिक सहयोग पाउनु पर्ने मुनासिव कारण खुलाई बालबालिकाको विस्तृत विवरण खुल्ने गरी निवेदन दिनुपर्नेछ ।

२) बुँदा ९.१ बमोजिम प्राप्त भएको निवेदन जाँच बुझ गर्दा पिडित तथा प्रभावित बालबालिकाहरुलाई राहत तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउनु पर्ने मुनासिव आधार देखिएमा संचालक समितिले बुँदा (८) को अधिनमा रही कोष संचालक समितिले निर्णय गरी उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।

३) बुदा ९(२) मा जुनसुकै कुरा उल्लेख भएता पनि पीडित तथा प्रभावित बालबालिकाहरुलाई तत्काल राहत तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउनुपर्ने मुनासिव आधार देखिएमा बुँदा ८ बमोजिम कोष संचालक समितिबाट पछि अनुमोदन गराउने गरी कार्यालयले तत्काल उपलब्ध गराउने सक्नेछ ।

४) बुँदा ९(१) बमोजिम प्राप्त निवेदन उपर जाँचबुझ गर्दा पीडित तथा प्रभावितलाई राहत तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउनुपर्ने आधार नदेखिएकोमा सो को जानकारी निवेदकलाई गराउनुपर्नेछ ।

१०) संचालक समितिको गठन : कोषको व्यवस्थापन, संचालन एवं स्रोतको खोजी गर्न देहाय बमोजिम ७ सदस्यीय संचालक समिति रहनेछ ।

क) नगर प्रमुख संयोजक

ख) नगर उप प्रमुख सदस्य

ग) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सदस्य

घ) नगर बाल संजाल प्रतिनिधि सदस्य

ङ) सामाजिक विकास समिति संयोजक सदस्य

च) बालबालिका सम्बन्धी काम गर्ने संघसस्था प्रतिनिधि सदस्य

छ) महिला तथा बालबालिका शाखा हेर्ने शाखा प्रमुख सदस्य सचिव

११) संचालक समिति काम कर्तव्य र अधिकार : संचालक समितिको काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

क) आपतकालिन अवस्थामा रहेका बालबालिकाहरुको पहिचान गरी तिनिहरुको तत्काल उद्धार गर्ने, राहत वितरण गर्ने वा पारिवारिक पुर्नमिलन गर्ने गराउने ।

ख) कोषको वृद्धिको लागि स्रोतको खोजी गर्ने, आवश्यक रचनात्मक तथा प्रवर्द्धनात्मक क्रियाकलाप संचालन गर्ने।

- ग) बाल अधिकार समितिले गरेका बाल मैत्री निर्णयलाई पालना गर्ने ।
- घ) वार्षिक रूपमा कार्यप्रगति विवरण बालमैत्री स्थानीय बाल अधिकार समितिलाई समेत जानकारी गराउने तथा नगर कार्यपालिकाका बैठकमा पेश गर्ने ।
- ङ) कोषको आय व्ययको विवरण अद्यावधी गर्ने,
- च) कोषको रकमको संरक्षण गर्ने ।
- छ) बालबालिकाको क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्था, कोषको वृद्धिमा सहयोग गर्ने सँग संघ संस्थाहरु तथा व्यक्ति सँग समन्वय गर्ने
- ज) संचालक समितिले गरेका आय व्ययको विवरण बालमैत्री स्थानीय शासन नगर समितिमा पेश गर्ने।
- झ) राहत तथा आर्थिक सहयोगको सदुपयोग भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन गर्ने वा गराउने ।
- ञ) आपतकालिन अवस्थाका बालबाकिाको संरक्षणका लागि अन्य आवश्यक काम गर्ने ,गराउने ।

१२) संचालक समिति बैठक र निर्णय :

- क) संचालक समितिको बैठक संयोजकले तोकेको मिति,समय र स्थानमा आवश्यकता अनुसार बस्नेछ ।
- ख) संचालक समितिको बैठक अध्यक्षता समितिको संयोजकले गर्नेछ । निजको अनुपस्थितमा उपस्थित सदस्यहरु मध्येको जेष्ठ सदस्यले गर्नेछ ।
- ग) समितिको कुल सदस्य संख्याको पचास प्रतिशत भन्दा बढी सदस्यहरु उपस्थित भएमा समितिको बैठकको गणपुरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।
- घ) समितिको बैठकमा बहुमतको राय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा बैठकको अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिनेछ ।
- ङ)समितिको बैठक सम्बन्धि अन्य कार्यविधि समितिको बैठकमा निर्णय गरी निर्धारण गर्न सकिनेछ ।

१३) खाता सञ्चालन :

१. बाल कोषको रकम समितिको निर्णयले कृनै पनि नेपाल सरकारबाट मान्यता प्राप्त क वा ख वर्गको बैकमा खाता खोली जम्मा गर्न सकिनेछ । खाता सञ्चालन गर्ने क्रममा चल्ती वा बचत दुवै प्रकारको खाता खोल्न सकिनेछ ।
२. बैक खाताको सञ्चालन प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र लेखा प्रमुखको संयुक्त दस्तखतबाट हुनेछ ।

१४) कोषको लेखा र लेखा परीक्षण :

- १) कोषको आय व्ययको लेखा नगरपालिकाले प्रचलित कानून बमोजिम राख्नेछ ।
- २) कोषको आय तथा व्ययको लेखापरीक्षण प्रचलित कानून बमोजिम नगरपालिकाले गराउनेछ ।

१५) कोषको रकम फिज नहुने :

प्रचलित कानूनमा जेसुकै लेखिएको भएतापनि कोषको रकम आर्थिक वर्षको अन्त्य सम्म खर्च नभई बाँकी रहेमा पनि फिज हुनेछैन ।

१६) प्रतिवेदन पेश गर्ने :

- १) समितिले आफुले गरेको कामको प्रतिवेदन वार्षिक रूपमा नगर कार्यपालिका समक्ष पेश गर्नुपर्नेछ ।
- २) बुँदा १६ (१) बमोजिम प्रतिवेदन नगर कार्यपालिकाले वार्षिक रूपमा प्रकाशन गर्नुपर्नेछ ।

१७) बैठक भत्ता :

संचालक समितिका संयोजक वा सदस्यले समितिको बैठकमा बैठकमा भाग लिए बापत नगरकार्यपालिकाले तोके बमोजिमको रकम बैठक भत्ता बापत पाउनेछन् ।

१८)कोषको सचिवालय :

कोषको सचिवालयको काम नगरपालिकाको महिला तथा बालबालिका शाखा हेर्ने शाखाले गर्नेछ ।

१९) अभिलेख राख्ने :

१)समितिले आफुले गरेको काम कारवाहीहरुको अभिलेख दुरुस्त राख्नु पर्नेछ ।

२०) निर्देशन दिन सक्ने : (१) नगरकार्यपालिकाले संचालक समितिको काम कारवाहीको सम्बन्धमा यो समितिलाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ ।

२) उपनियम (१) बमोजिम नगरकार्यपालिकाले दिएको निर्देशन पालना गर्नु समितिको कर्तव्य हुनेछ ।

२१) संशोधन र व्याख्या : संशोधन र व्याख्या गर्ने अधिकार यस कार्यविधिमा संशोधन र कुनै विषयमा द्विविधा भएमा व्याख्या गर्ने अधिकार कार्यपालिकामा हुनेछ ।

२२) कोष खारेज हुन सक्ने : १) कुनै कारण बस कोष संचालन गर्न आवश्यक नदेखिएमा नगरकार्यपालिकाको निर्णयबाट कोष खारेज गर्न सकिनेछ ।

२) बुँदा (१) बमोजिम कोष खारेज भएमा कोषको रकम हस्तान्तरणसम्बन्धी निर्णय नगरकार्यपालिकाको बैठकबाट हुनेछ ।

२३) अमान्य हुने: यस कार्यविधिमा उल्लेखित कुनै कुरा प्रचलित कानून सँग बाभिएमा बाभिएको हदसम्म अमान्य हुनेछ ।

आज्ञाले

गणेश दत्त मिश्र
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत